

Ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία: ένα εργαλείο για μια αποτελεσματικότερη Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της Ευρώπης

#SOTEU

12 Σεπτεμβρίου 2018

«Αν θέλουμε να είμαστε “weltpolitikfähig”(*), τότε πρέπει να απλουστεύσουμε τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η απόλυτη προσηλωσή μας στην ομοφωνία είναι αυτό που μας εμποδίζει να ενεργούμε αξιόπιστα στην παγκόσμια σκηνή. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπόρεσε να καταλήξει σε ενιαία θέση όσον αφορά τα προβλήματα στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας· δεν μπορέσαμε να καταλήξουμε σε ενιαία θέση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας· δεν μπορέσαμε να καταλήξουμε σε ενιαία θέση για την Ιερουσαλήμ. Πρέπει να απλουστεύσουμε τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων έτσι ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να μπορεί να καταλήγει σε θέσεις μέσω της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία. Σε αντίθεση με μια ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση, κάτι τέτοιο δεν προϋποθέτει τροποποιήσεις της Συνθήκης, δεδομένου ότι το άρθρο 31 παράγραφος 3 της Συνθήκης της Λισαβόνας προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει ομόφωνα τους τομείς στους οποίους θα μπορούν, μελλοντικά, να λαμβάνονται αποφάσεις με ειδική πλειοψηφία».

Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, 54^η Διάσκεψη Ασφαλείας του Μονάχου, Μόναχο, 17 Φεβρουαρίου 2018.

Η ΕΕ έχει μεταβεί σταδιακά από τη λήψη αποφάσεων με ομοφωνία στην ειδική πλειοψηφία πολλές φορές στην ιστορία της. Η ειδική πλειοψηφία, που εισήχθη για πρώτη φορά από την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη, είναι σήμερα η συνήθης μέθοδος ψηφοφορίας για τη λήψη αποφάσεων της ΕΕ. Όμως αυτό δεν ισχύει για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της ΕΕ, όπου η ψηφοφορία με ομοφωνία παραμένει ο κανόνας — ακόμη κι αν οι Συνθήκες προβλέπουν τη δυνατότητα προσφυγής σε περισσότερες ευέλικτες μορφές λήψης αποφάσεων.

Παραδείγματα επιτυχιών της Εξωτερικής Πολιτικής της ΕΕ

Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της ΕΕ έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η ΕΕ αναδεικνύεται σε όλο και πιο σημαντικό διεθνή παράγοντα και θεωρείται από πολλούς παγκοσμίως πρωταθλήτρια στη διαφύλαξη των οικουμενικών αξιών.

Με ενέργειες όπως η διευκόλυνση της ομαλοποίησης των σχέσεων μεταξύ Βελιγραδίου και Πρίστινας, η αντίδρασή της στην παραβίαση του διεθνούς δικαίου από τη Ρωσική Ομοσπονδία στην περίπτωση της Ανατολικής Ουκρανίας και η ανάληψη πρωτοβουλίας για την έναρξη και τον συντονισμό των διαπραγματεύσεων σχετικά με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, η Ένωση στηρίζει σταθερά την ειρήνη και την ευημερία στη γειτονιά της αλλά και πέραν αυτής.

Ωστόσο, καθίσταται όλο και πιο σαφές ότι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε στην παγκόσμια σκηνή απαιτούν «αλλαγή ταχύτητας» στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας.

Συμμετοχή της Φεντερίκα Μογκερίνι, Υπάτης Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και αντιπροέδρου της Επιτροπής, στις διαπραγματεύσεις με το Ιράν για τα πυρηνικά, 26 Μαρτίου έως 2 Απριλίου 2015, στη Λωζάνη

Η Φεντερίκα Μογκερίνι προεδρεύει του διαλόγου Βελιγραδίου-Πρίστινας υπό την αιγίδα της ΕΕ, Ιούνιος 2017 - Χασίμ Θάτσι, Πρόεδρος του Κοσσυφοπεδίου, Φεντερίκα Μογκερίνι, και Αλεξάνταρ Βούτσιτς, Πρόεδρος της Σερβίας

(*) Ικανοί για αξιόπιστη δράση στην παγκόσμια σκηνή.

Είναι ώρα η ΕΕ να ανταποκριθεί στον παγκόσμιο ρόλο της

Παρότι η ΚΕΠΠΑ της ΕΕ έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν ορισμένοι τομείς στους οποίους η ικανότητα της ΕΕ για δράση θα μπορούσε να βελτιωθεί πολύ. Στους τομείς αυτούς συγκαταλέγονται η άμυνα και η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η επιβολή κυρώσεων εκ μέρους της ΕΕ ή η έγκριση θέσεων σχετικά με περιφερειακά και γεωπολιτικά θέματα ζωτικής σημασίας. Χρειάζεται ένας πιο ευέλικτος και αποτελεσματικός μηχανισμός λήψης αποφάσεων, ώστε να μπορεί η ΕΕ να ανταποκρίνεται άμεσα και ικανοποιητικά στις συνεχώς μεταβαλλόμενες παγκόσμιες προκλήσεις. Για τον σκοπό αυτό, ο πρόεδρος Γιούνκερ καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες που παρέχει η Συνθήκη της ΕΕ ώστε να λαμβάνει περισσότερες αποφάσεις με ειδική πλειοψηφία:

- Το άρθρο 31 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει ήδη στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία σε ορισμένες προκαθορισμένες περιπτώσεις.
- Η ειδική «ρήτρα γέφυρας» για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας που προβλέπεται στο άρθρο 31 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση εξουσιοδοτεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να επεκτείνει περαιτέρω την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία σε θέματα Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, εφόσον τα κράτη μέλη συμφωνήσουν ομόφωνα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να διερευνηθούν περαιτέρω και οι δύο αυτές δυνατότητες. Ειδικότερα, έχει εντοπίσει τρεις πιθανούς συγκεκριμένους τομείς που θα είχαν άμεσα οφέλη από την εφαρμογή της «ρήτρας γέφυρας» - με παράλληλη διατήρηση του πνεύματος συναίνεσης που έχει καλλιεργήσει η Ένωση.

Από την ομοφωνία στην ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία στην εξωτερική πολιτική - ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΕΙΣ

1 ΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΦΟΡΟΥΜ, ΟΠΩΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Η πολιτική ενότητα σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ήπιας εξουσίας και της διεθνούς αξιοπιστίας της ΕΕ, τόσο εντός όσο και εκτός των πολυμερών οργανισμών.

2 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

Η πολιτική κυρώσεων της ΕΕ είναι ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, δεδομένου ότι χρησιμοποιεί τη σημαντική οικονομική ισχύ της ΕΕ ως μοχλό προώθησης των στόχων της στο εξωτερικό. Στο εσωτερικό, η ενότητα της ΕΕ είναι απαραίτητη για να διατηρηθούν οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά καθώς και η αποτελεσματικότητα των κοινών κανόνων Σένγκεν.

3 ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ Η ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΜΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΩΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να διασφαλίσει τη σταθερότητα στη γειτονιά της, αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός και η σημασία των μη στρατιωτικών αποστολών.

Πλεονεκτήματα της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στην εξωτερική πολιτική

Με τη χρήση της ειδικής πλειοψηφίας, η Ένωση θα γίνει ισχυρότερος, αποτελεσματικότερος και πιο αξιόπιστος διεθνής παράγοντας, δεδομένου ότι θα της είναι ευκολότερο:

να **επιδεικνύει την πραγματική της βαρύτητα** στην παγκόσμια σκηνή, μέσω ισχυρών και συνεπών θέσεων.

να αντιδρά **γρήγορα και αποτελεσματικά** σε προκλήσεις της εξωτερικής πολιτικής, είτε στην ευρύτερη γειτονιά της είτε πέραν αυτής.

να ενισχύει την **ανθεκτικότητα της ΕΕ** θωρακίζοντας τα κράτη μέλη έναντι στοχευμένων πιέσεων που ασκούν τρίτες χώρες στην προσπάθειά τους διάσπασης της ΕΕ.

Τα προβλήματα της ψηφοφορίας με ομοφωνία στον τομέα της Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας

ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τον Ιούνιο του 2017, εξ αιτίας της υποχρέωσης για λήψη απόφασης με ομοφωνία, η ΕΕ δεν κατόρθωσε να εγκρίνει δήλωση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών στην Γενεύη σχετικά με τις επιδόσεις της Κίνας σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σηματοδοτώντας έτσι την πρώτη φορά που η ΕΕ απέτυχε να προβεί σε δήλωση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Τον Ιούλιο του 2016, η ΕΕ δεν κατόρθωσε να υποστηρίξει γρήγορα την απόφαση σχετικά με τη Θάλασσα της Νότιας Κίνας που εξέδωσε διαιτητικό δικαστήριο στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, εξ αιτίας των αντιρρήσεων ενός περιορισμένου αριθμού κρατών μελών, οι οποίες δεν σχετίζονταν με τη συγκεκριμένη απόφαση. Μόνο μετά από αρκετές ημέρες εντατικών διαπραγματεύσεων εκδόθηκε καθυστερημένα μια δήλωση. Ωστόσο, η ΕΕ δεν κατόρθωσε να ζητήσει την εφαρμογή της απόφασης.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Το καλοκαίρι του 2017 η υποχρέωση ομοφωνίας παρεμπόδισε την έγκριση στοχευμένων περιοριστικών μέτρων της ΕΕ κατά της Βενεζουέλας ως απάντηση στην υπονόμευση της δημοκρατικά εκλεγμένης εθνοσυνέλευσης. Τα μέτρα τελικά εγκρίθηκαν τον Νοέμβριο του 2017, αφού η κατάσταση είχε επιδεινωθεί. Επίσης, οι κανόνες ομοφωνίας καθυστέρησαν ή παρεμπόδισαν τη συμφωνία για πρόσωπα και οντότητες που θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε καταλόγους στο πλαίσιο υφιστάμενων καθεστώτων κυρώσεων της ΕΕ.

ΜΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

Οι κανόνες ομοφωνίας χρησιμοποιήθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις ως διαπραγματευτικό εργαλείο. Το 2018, ένα κράτος μέλος παρεμπόδισε την παράταση μιας μη στρατιωτικής αποστολής στο Σαχέλ μέχρις ότου ένα άλλο κράτος μέλος απέσυρε την επιφύλαξή του για μια ξεχωριστή αποστολή στο Ιράκ.

